

שלא להוציא הנייר חלק. העתקתי בזה גרגרים אחדים מהחידושים
אשר עלו בידי בעזריא אגב גירסא, וה' יאיר עינינו בתורתו.

הפ"ל אברהם יעבץ

משניות ברכות פ"א. מזכירין יליאת מלרים וכו' ולא זכיתי וכו' עד שדרשה בן
זומא וכו' וחכ"א וכו'. לתרץ קושיות העולם, במה זכוהו ראב"ע שתאמר י"מ בלילות
ע"י דרשת ב"ז הלא עוד פליגו רבנן גם על דרשתו. נראה לדקדק במתניתין, כי לא
היתה כוונת ראב"ע לומר פי ע"י דרשת ב"ז מזה הפסוק זכה בדינו, כקושיתן, אבל אמר
שלא נפסק הדין הזה עד היום שדרשה בן זומא, ואותו היום מינוהו לראב"ע לנשיא ולא
היתה הלכה תלויה שלא פירשה, וכרש"י ז"ל על מקומו, וע"י שכתגלגל הדבר לישא וליתן
בזה הדבר מפני דרשת ב"ז ומחלקותו עם החכמים, נמנו וגמרו כדעת ראב"ע,
ויהי פירוש עד שדרשה כאלו אמר עד היום שדרשה ב"ז, ולא מטעמי דוקא, כי
רבנן פליגו גם על דרשתו.

בפאה פ"ד משנה ח'. עיין שנות אלי' שפירש בטוב טעם מדוע נשנית זאת
המשנה עוד הפעם בלורתה במסכת חלה פ"ג, נגד שני זמנים שיש לתבואה בענין
המעשרות, משהביא שליש לענין איסור אכילת קצב, ומשימרה לאיסור אכילת ארעי
ע"ס. בזה אמרתי ליישב לשון המשנה גופא, שמתחילה דברה, הקדישה עד שלא
בא לעונת המעשרות, גם "משבאו לעונת המעשרות, ולבסוף שינתה את לשונה,
הקדישה עד שלא גמרו וגמרו הגזבר, מתחלת בלשון אם באו עונת המעשרות,
ומסיימת בלשון אם נגמרו, אבל לפי דברי הגר"א ז"ל גם בזה הכוונה על שתי
העונות של תבואה, כי תבואה לשליש בשולה כבר הגיעה לעונת המעשרות,
ולא נגמרה כ"א לאחר המירוח ואשמעינן אגב אורחא, כי באחד מן ב' הזמנים
הללו אם הי' ציד הגזבר פטורים מן המעשרות, ונכון בעז"ה.

פ"ה משנה ו'. מי שאינו מניח את העניים ללקוט או שהוא מניח אחד ואחד
לא וכו'. לכאורה בבא הראשונה משנה יתירה, דפשיטא היא אם אינו מניח ללקוט
דגולן גמור הוא, ורחוי לפרש, שגא' והדר מפרש, לאמר מי שאינו מניח העניים
ללקוט, היינו שמניח אחד ואחד לא, או שמסייע אחד מהם הלא גוזל את העניים.

מס' דמאי פ"ב משנה א'. בהרצ ד"ה והאורז אבל שאר דברים וכו'. הלא
דסנהו דחשיבי דדרך לנושאם וכו' ר"ל באריכות לשוני, דלכאורה קשה מדוע האריך
תנא דמתניתין לפרט המינין שהם בא"י, ולא בח"ל, לומר שהם מתעשרין דמאי
בכ"מ, ולא כלל ואמר כל שכמותו אינו גדל במקום אחר הלך אחר מקום גדולו בכל
מקום המלאו, ולא אמרינן כאן נמלא כאן הי', ולזה כיוון הרב והוסיף סברה עוד
דבעינן נמי שיהי' הפירות שאנו הולכים אחרי מקום גידולם חשובים לדרך לנושאם
וכו'

וכו' ולהכי פרט התנא דמתניתי' הדבילה והתמרים וכו' וכן בסופה האורז שבת"ל לומר דבכל חלה איתנהו לשני התשלום, הא' כי אינם גדלים כ"א בא"י או בת"ל, והב' דחשיבי ודרך לנושאם ממל"מ.

מס' מעשר שני פ"ה משנה ט'. ע"ש קושית הגאון מהרע"א ז"ל על מהר"י מטרנאני שכתב דאף דקי"ל קרקע בשכירות ומטלטלין במתנה מקרי אג"ק זס דוקא בהי' הקרקע להמקנה בקנין גמור ולא כשהקרקע רק מושכר להמקנה, והקשה הגאון הס"ל ממשנה זאת הלא הדין כאן מפורש בהיפך דדייקין מינה בקידושין דקרקע בשכירות ומטלטלין במתנה מהני, וא"כ צ"ל דחזר ר"י ואמר לאב"ע מושכר לו הרי אג"ק שהי' לו לר"י רק בשכירות, הקנה לראב"ע מטלטלין, ע"ש בתוספותיו על המשניות. ועתה אחרי התפלא הגאון רע"א על מהר"י מטרנאני ז"ל והגאון פתח הבית, אשוב אחפלא אחי עליו הפלא ופלא דמאן יימא לן דמאמר ר"י עשור שאני עתיד למוד נתן לאב"ע וכו' ומקומו מושכר לו, קמהדר על מאמר ר"ג, ועל מעשרו שקבל ממנו, דלמא הי' לו לר"י עוד מעשר ראשון מונח בחלרו הקנוי לו קנין גמור, ומפני הצעור ר"ה לתקן גם את מעשרותיו והפריש מן המ"ר שהי' לו כצר על אותו שהקנה לו ר"ג בספינה. הלא מלינו משנה מפורשת בכורים פ"ב מ"ה דתרומת מעשר נטלת שלא מן המוקף, וכן מבואר בתרומות משנה ה' דפרק ד' עיין פי' הרמב"ם שם, ואף אם באמת מדרבנן אסור לתרום שלא מה"מ גם ת"מ כתום' גיטין דף ל' ע"ב ד"ה וכו' נחשבו, בנידן דידן אין ספק דשרי כי היכי דהיתירו בע"ש ועיו"ט משום עונג יצמות דל"ג ע"ב ד"ה אלא. או כסברת תוס' ב"מ דף ל"ח א' ד"ה שמא וז"ל א"כ נוחא לי' לחבר דליעבד אסורא זוטא וכו' ע"ש א"כ הכא שלא לעבור זמן הדיעור בודאי לא הי' לו לר"י להקפיד על איסורא דמיקילי רבנן. אחרי כתבו זאת ראיתי בשו"ת דברי אמת להגאון הספרדי בכ"ר דוד ז"ל דף ס"א ע"ב מציא להא דמהר"י טראני ומסייעי ליה מכמה מקומות, אף שהגאון פתח הבית לא מלא ראי' וסמך לדין זה, ושם ע"ג מקשה עלה קושית הגר"א והאריך לפלפל ע"ש. וברוך ה' כי האיר עיני העטלף לראות מה שנעלם מעיני הנשרים הגדולים.

ברייחא דשיר של יום, והיא משנה תמיד פ"ז ד', מסיים בה, בשבת היו אומרים מזמור שיר ליום השבת, מזמור שיר לעתיד לבא ליום שכולו שבת וכו'. תמיד הייתי מלמער על כוונתם חז"ל בהאריכם בדבר שאינו בכוונת המשנה לאמר מזמור שיר לעתיד לבא ליום שכולו שבת, הלא כל עלמה של המשנה באה להשמיענו מה המה השירים שאמרו בכל יום מימי השבוע, והא די לומר בשבת היו אומרים, מזמור שיר ליום השבת, ולישתוק, כדאמר בשאר הימים. אמנם נראה לי לתת כוונה רלויה בדבריהם הקדושים בהקדם עוד מה שראוי להעיר במשנה זאת, מאי שנא בכל הימים אינו מזכיר התנא שיר של כל יום מראש המזמור, רק מדלג הפסוק הראשון או מלות הראשונות ומתחיל עלמו של שיר כגון ביום הראשון מה ה"א אינו אומר לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה, וכן בשני אינו אומר שיר מזמור לבני קרח גדול ה', וכן בשלישי, וכן בחמישי, רק אומר בדילוג בראשון לה' הארץ ומלואה בשני גדול ה', וכן בג' ובה', ומדוע ביום השבת משנה הוא את סדרו, שהי' לו ג"כ לומר בשבת ה"א טוב להודות לה', ולא להתחיל: ראש המזמור, מזמור שיר ליה"ש, שהמלות האלה הנה רק כסימן והקדמה להשיר עלמה, ולא נוכל לאמר, יען לא נמלא מזמור י"ב בכל הספר תהלות המתחיל במלות הסימן כאלה אלא זה בלבד, ע"כ די לנו אם נדע כי אמרו מזמור שיר ליום השבת וממילא הוא זה שכתוב אחריו טוב להודות וגו' כי אין שני לו בספר, לא כן שאר שירי השבוע הכפולים

בפוליס בהקדמתם וסימנם כמה פעמים במזמורים שונים, ואם לא יזכירו עלם
 זור לא נדע מי הוא, ולמען הקילור עזב הראש והזכיר הפסוקים העלמיים, ח"כ
 זור יום החמישי המתחיל למנלח על הגתית לאסף וראש מזמור כזה אין לו ג"כ
 זר בכל הספר, ה' לו לפ"ז לומר בחמישי ה"א למנלח על הגתית לאסף ואנחנו
 נדע כי הוא הוא הנאמר אחריו הרנינו. ומדחזינן דלא התחיל כאן בראש השיר
 ברא קושיין לדוכתא, ע"כ נראה כי תנא דמתניתין קבלה היתה לו כי כן הושר
 ב של כל יום, ביום ראשון התחילו לה' הארץ, וכן כולם במבואר במשנה, דבאמת
 אי נפקא לן בהקדמת המזמורים, ומה שבת וקילום יש בהם, והם רק כסימנים לידע
 אמרן, ועל איזה כלי וענין לשוררם, וכמו שידע התנא בקבלה ששירי חול התחילו
 מר מעלם השיר, ידע ג"כ שציוס השבת התחילו לשורר ממלות, מזמור שיר ליוה"ש
 ז"ל קשה לו לעלמו, מה נעיונות וכוונה יש בדברים אלה לשוררם בביהמ"ק אדרבה
 א נראה כחוכא ועילולא, הלא בשבת היו עומדים ושוררים, ואנחנו יודעים כי
 דם לכבוד יום השבת. ליישב זאת השכיל התנא להניח לנו כוונה עלומה גם במלות
 אלה, שאין כוונת ליום השבת על שבת דעלמא שא"כ מיותר הוא ואך למחסור
 יי הלויס, אבל מרמז על השבת העתידה לבא, והיא אמונת העולם הבא הפיגס
 דולה בתורתינו ואמונתינו הקדושה, והוא סוד מלות השבת שלנו, ובאמרם על
 וכן, "מזמור שיר ליום השבת", כיוונו לקלם להבורא ית"ש שנתן בלבנו אמונת השבת
 העתידה לבוא, וע"ז בודאי ראוי לתת שבת והודיה לשמו הגדול, וזהו לדעתי ג"כ
 נחת מסדרי התפלה ז"ל ויום השביעי משבת ואומר מזמור שיר ליום השבת וכו' כי
 ה גדול הוא ליום הז' כי צו יאמן לנו יסוד גדול באמונתינו, אשר אליו תרמוז
 ותו עלינו, הוא מה שסיים התנא מ"ש לעתיד לבוא (לאפוקי מדעת מ"ד בר"ה
 ל' שהוסב המזמור על שבת בראשית) ליום שכולו שבת וכו' וכדאמרן.

